

PROGRAM RADA ZA 2024. GODINU

NEZAVISNOG ZASTUPNIKA TALIJANSKE NACIONALNE MANJINE U HRVATSKOM SABORU FURIA RADINA

Ustavom Republike Hrvatska utvrđeno je da se Republika Hrvatska ustanovljuje kao nacionalna država hrvatskog naroda i država pripadnika nacionalnih manjina. Tijekom 2024. godine rad nezavisnog zastupnika talijanske nacionalne manjine bit će usmjeren na ostvarivanje sljedećih prava:

- I. Prava na izjašnjavanje pripadnosti talijanskoj nacionalnoj manjini i na zaštitu njezinog nacionalnog identiteta, kako na individualnom tako i na kolektivnom planu.
 - II. Prava na kulturnu autonomiju talijanske nacionalne manjine kao i svih nacionalnih i drugih manjinskih skupina.
 - III. Prava na sudjelovanje u procesima odlučivanja (birati i biti biran).
 - IV. Prava koja proizlaze iz Ugovora o nacionalnim manjinama između Republike Hrvatske i Talijanske Republike, potpisanog u Zagrebu 1996. godine te iz svih prethodnih međunarodnih sporazuma između dviju država, koje je Hrvatska naslijedila od Jugoslavije i ratificirala.
 - V. Prava Hrvata izvan domovine, s posebnim naglaskom na zajednicama koje autohtono žive u Italiji, ali i u drugim zemljama emigracije.
-
- I. Pravo na izjašnjavanje pripadnosti nacionalnoj manjini podrazumijeva:
 1. Služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj upotrebi, te službenoj upotrebi.
 2. Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu kojim se služe.
 3. Uporabu svojih znamenja i simbola.
 - II. Pravo na kulturnu autonomiju manifestira se:
 1. Održavanjem, razvojem i iskazivanjem vlastite kulture te očuvanjem i zaštitom svojih kulturnih dobara i tradicije.
 2. Pristupom sredstvima javnog priopćavanja i obavljanjem djelatnosti sredstava javnog priopćavanja na jeziku i pismu kojim se služe.
 3. Samoorganiziranjem i udruživanjem radi ostvarivanja zajedničkih interesa.
 - III. Pravo sudjelovanja u procesu odlučivanja u vidu političke zastupljenosti obuhvaća:
 1. Zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini te u upravnim i pravosudnim tijelima.
 2. Sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Prava iz točaka IV. i V. proizlaze iz međunarodnih sporazuma i drugih dokumenata te Ustava Republike Hrvatske.

Posebna prava nacionalnih manjina regulirana su Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, odredbama niza drugih zakona i drugih akata, međunarodnim ugovorima koje je sklopila ili priznala Republika Hrvatska te statutima jedinica lokalnih samouprava.

Za talijansku nacionalnu manjinu posebno su važni ugovori s Talijanskom Republikom, posebno Ugovor o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i Talijanskoj Republici iz 1996. godine, te statuti Istarske i Primorsko-goranske županije i mnogih gradova i općina, koji definiraju prava autohtone talijanske nacionalne zajednice u svim važnim područja društvenog života Talijana u Hrvatskoj.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina pripadnicima talijanske nacionalne manjine jamči se pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru, odnosno da biraju svog zastupnika u posebnoj izbornoj jedinici za Talijane. Zakonom i statutima lokalne samouprave zajamčena su zastupnička mjesta u općinskim i gradskim vijećima te u Skupštinama Istarske i Primorsko-goranske županije.

Zastupljenost u Hrvatskom saboru posebno je važna za talijansku nacionalnu manjinu i rad saborskog zastupnika, odnosno Ureda zastupnika talijanske nacionalne manjine, te zauzima središnje mjesto u životu talijanske nacionalne zajednice. Stoga je program rada zastupnika talijanske nacionalne manjine od posebnog značenja za talijansku zajednicu, za Hrvatski sabor, ali i za Vladu, jer je usko povezan s Programskim sporazumom kojeg je zastupnik talijanske manjine dr.sc. Furio Radin sklopio s hrvatskim predsjednicima Vlade, odnosno s Vladom RH, a koji je postao djelom Programa Vlade RH.

Stoga će, u svrhu poštivanja svih gore navedenih prava, rad saborskog zastupnika obuhvaćati:

1. Realizaciju „Ugovora između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o pravima manjina“ iz 1996., polazeći od članka 3. Ugovora i od zaštite stečenih prava.

2. Ostvarivanje posebnog prava glasa talijanske nacionalne manjine na parlamentarnim izborima, pored općeg prava glasa, te adekvatno predstavljanje u tijelima lokalne samouprave i uprave.
3. Afirmaciju dvojezičnosti u županijama, gradovima i općinama, gdje povijesno žive Talijani u Hrvatskoj.
4. Suradnju s Talijanskom unijom, njezinim lokalnim zajednicama i ustanovama, COMITES-om te s Vijećima nacionalnih manjina.
5. Vrednovanje posebnosti škola s nastavom na talijanskom jeziku. Sukladno *Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*, proračunski financirati fakultativno učenje talijanskoga jezika kao drugog jezika u školama s nastavom na hrvatskom jeziku, na područjima koja autohtono nastanjuje talijanska nacionalna zajednica.
6. Osiguranje veće senzibilnosti države, odnosno Vlade Republike Hrvatske prema područjima koja nastanjuje autohtona talijanska nacionalna manjina (Istra, Rijeka, Kvarner), s ciljem priznavanja specifičnosti ovih područja te očuvanja i promicanja suživota.
7. Upoznavanje i suradnja s drugim nacionalnim manjinama i zajednicama, u Hrvatskoj, Italiji i drugim zemljama. Upoznavanje i suradnja s emigrantskim i imigrantskim zajednicama u Hrvatskoj i svijetu, kao i upoznavanje sa zemljama i društvenim kontekstima u kojima žive i iz kojih potječu.
8. Suradnju s hrvatskom, talijanskom i slovenskom Vladom, te susreti s hrvatskim, talijanskim, slovenskim i drugim dužnosnicima, političarima i osobama iz javnog života. Suradnja s političarima, dužnosnicima i osobama iz javnog života drugih država u Europskoj uniji i svijetu.
9. Suradnju s talijanskom i hrvatskom dijasporom iz Istre, Kvarnera i Dalmacije kao i susrete s njihovim predstavnicima.
10. Upoznavanje s manjinama u drugim zemljama, s njihovim problemima i ostvarivanjem njihovih prava, kroz studijska putovanja koja će obuhvaćati i proučavanje problema vezanih za ljudska prava.
11. Stalnu suradnju i susrete s biračima, pripadnicima talijanske manjine.
12. Promicanje odnosa između Hrvatske i Italije, od političkih do privrednih.

13. Unaprijeđivanje rada Ureda zastupnika talijanske nacionalne manjine i njegovo opremanje posebno informatičko, te uvođenje osnovnih oblika preventive i zaštite.
14. Razvijanje komunikacije s biračima digitalnim i klasičnim metodama. Izrada, prijevod, tisak i distribucija jedne publikacije namijenjene biračima i građanima.
15. Poduzimanje svih drugih potrebnih aktivnosti koje će unaprijediti položaj talijanske nacionalne manjine, politički rad zastupnika talijanske manjine i povećati njegov rejting u biračkom tijelu pripadnika talijanske manjine.
16. Rad na realizaciji Operativnih planova nacionalnih manjina s posebnim naglaskom na talijansku manjinu, u suradnji s Vladom Republike Hrvatske, jedinicama lokalne samouprave, institucijama Europske unije, drugim međunarodnim institucijama i civilnim društvom.
17. Posebna pažnja posvetit će se analizi demografskog pada stanovništva, u dijelu koji je važan za ljudska i manjinska prava talijanske i drugih, ne samo nacionalnih, manjina.

Stvoriti uvjete za izradu programa pomoći koji će biti posebno važan za ranjive skupine Talijana i druge građane Hrvatske s kojima talijanska manjina živi i surađuje, s posebnim osvrtnom na mlađu i stariju populaciju. U tu svrhu početi ostvarivati projekte tek osnovane Udruge ŽIVJELI MI - VIVA NOI, čiji je cilj stvaranje intergeneracijske suradnje i solidarnosti. Kroz niz aktivnosti, od jednostavnih i svakodnevnih (kao pomoć populaciji treće i četvrte dobi, u zadovoljavanju jednostavnih kulturnih i socijalnih potreba, od čitanja knjiga i novina, do razgovora i pomoći u nabavci ili u sve složenijim postupcima plaćanja računa ili ostvarivanju individualnih i obiteljskih prava), do kompleksnijih, kao što su uvođenje određenog oblika digitalnog svijeta, snimanje dokumentaraca o životu njihove generacije, znanstvene intervju, pa sve do objavljivanja knjiga i drugih publikacija o životu njihove generacije. To će obaviti posebno obučeni timovi mladih, tako da korist može biti obostrana: u ugodnijoj životnoj svakodnevnici starije populacije i u transferu kulture i etničkog identiteta. Udruga „ŽIVJELI MI - VIVA NOI“ od fundamentalne je važnosti za talijansku manjinu, tako da ću, u dogovoru s predsjednicom i s devet članova osnivača, donirati dio uštedenih sredstava koja sam dobio za moj politički rad. Stoga se nisam učlanio u Udrugu

koju promoviram, jer na taj način respektiram institucionalnu saborsku funkciju koju obnašam. Idejni nacrt projekta intergeneracijske suradnje nalazi se u prilogu.

18. Poticati i razvijati suradnju i komunikaciju s biračima digitalnim i analognim metodama. Poduzimati sve druge političke aktivnosti, uključujući organizaciju i sufinanciranje političke kampanje za parlamentarne izbore 2024. godine.

Zagreb, 27. prosinac 2023.

Furio Radin

